1940 ий 17 ОКТЯБРЬ № 92 (705) Акше 5 ыр.

10-шо ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушнызаі

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

АГИТМАССОВЫЙ ПАШАШКЕ КУГУ ВНИМАНИЙЫМ

Республикысе ятыр агитколлектив-шамыч шке пашаштым успешно шуктен толыт. Комсомолец - агитатор-шамыч шемер масса коклаште агитационно-массовый пашам шарымаште чапле образецым ончыктат.

Йошкар-Олинский район „Маван - Мари" колхозысо комсомолец-агитатор В. Шибаков йолташ да „Ильич" колхозысо комсомолец-агитатор В. Орлов ден Д. Орлов йолташ - шамыч шошо ага годым, шурным поген налме жапыште партий ден правительствын решенийыштым колхозник-шамычлан сайын умылтарен шогеныт. Колхозный производствысо посна стахановец-шамычын паша опытыштым моло колхозник-шамычлан умылтарымаште пашам ятыр ыштеныт. Тидеч посна вуно газета-шамыч гыч международный положений нерген лудын умылтарат. Шурным погымо жапыште кум кечыште ик гана полевой листовкым, лу кечылан ик номер пырдыж газетым лукмашым организоватленыт. Агитационно-массовый пашам кызытат кӱрылтде эртарен толыт.

Тиде агитколлективын руководительже Анучин йолташ агитатор - шамыч дене семинарым план почеш эреак эртара, нувын пашаштым кӱрылтде контролироватла, пашаште практически полша.

Мари-Китнинский сельсовет пеленсе лудмо пӧрт вуйлатыше А. А. Тихонова йолташ агитмассовый пашашке кугу вниманийым ойыра. Тудо шке йырже ончыл колхозный молодежым чумырен, нувым колхозлаште агитационно-массовый пашам саемдымашке мобилизоватлен. Тихонова йолташ шурным погаш тӱналме деч ончыч колхозысо пырдыж газета редактор-шамыч дене совещанийым эртарен, газета лукмаште практически полшен. Тудын инициативыже дене „Серп и Молот" ден „Красин" колхозлаште хоровой кружокым организоватлыме. Тиде кружок - шамыч шурным погымо жапыште колхозлаште, бригадылашт е выступатленыт. Тыгак агитатор - комсомолец Яньшев, А. Андреева, А. Павлова, Бушков да молат агитационный пашам образцово ыштен толыныт.

Ончыл агитатор - шамыч агитационно - массовый пашам озанлык-политический пашам жапыштыже шуктымаш дене сочетатлен толыт.

Но туге гынат, республикыштына агитмассовый пашам виянгдымаште ятыр комсомольский организаций да комсомолец-шамыч ситышын огыл участвоватлат. Посна агитатор-шамыч тиде кугу значениян пашашке таче кече мартеат кӱлеш семын пижын огытыл.

Йошкар-Олинский район Павловский сельсовет пеленсе агитколлектив агитмассовый пашам саемдымаште конкретно ок вуйлате.

Йошкар-Олинский райкомол пленумын членже Степанов йолташ агитаторлан шотлалтеш. Но колхозник-шамыч коклаште беседым, газета лудмашым ик гана эртарен огыл. А ВЛКСМ Йошкар - Олинский райком Степановын тиде кугу пашашке начар отношенийжым умылтен, ик мутымат каласен огыл. Ошургинский сельсовет пеленсе агитколлективыште 30 агитатор шотлалтеш, но агитмассовый пашам 3 агитатор гына ышта.

Йошкар-Ола мучко 86 агитколлектив уло. Тушто 1041 агитатор шотлалтеш, нунын кокла гыч 310 комсомолец. А комсомолец-агитатор-шамыч кокла гыч пелыжат участкылаште пашам огыт ыште. ВЛКСМ Йошкар - Олинский горком секретарь Ф. Бахтин йолташ агитмассовый пашан состоянийже нерген нимом ок пале.

Ново-Торъяльский райкомолат агитмассовый пашам ыштен толмашке моктанен огеш керт. Колхозник шамыч коклаште умылтарымаш пашам ситышын огыл ыштен толмылан Йошкар-Памашский, Куршенерский сельсоветысе ятыр колхозлаште колхозник - шамыч пашашке лекде „покро" пайремым пайремлен кошт.

Комсомольский организаций да чыла комсомолец-шамыч шемер масса коклаште агитационно-массовый пашам виянгдымаште ик эн активный участникым принимайлышаш улыт. Горкомол ден райкомол-шамычын секретарьыштлан, агитаций да пропаганда паша дене комиссий-шамычлан агитационно-массовый пашан состоянийже дене эреак интересоватлалтман да кажне предприятийыште, колхозышто учреждениеште, школышто да организованный огыл масса коклаште агитационно-массовый пашам систематически эртараш агитатор-шамычлан конкретный полышым пуаш обязан улыт.

Великий Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийым кумдан шарена

Налме обязательствым практически шуктат

Йошкар-Олинский районысо колхоз да предприятий-шамыч Октябрь пайремым пашаште у сеҥымаш дене вашлийыт.

Семеновский инвалид-шамыч „Победа" артельын коллективше тиде кугу пайрем лӱмеш сентябрь тылзыштак социалистический соревнованийыш ушнен да шке ӱмбакыже тыгай обязательствым налын: идалыкаш программым 15 октябрьлан темаш, 7 ноябрьлан план деч 20 тӱжем теҥгеаш уто продукцийым пуаш. Тиде обязательствым 5 октябрьлан 104 процентлан теменыт. Кызыт уэш 100 тӱжем теҥгеаш продукцийым план деч утыжым пуаш обязательствым нальныт.

Нужъяльский кӱртньӧ корно веткысе строитель-шамыч Октябрьский революцийын XXIII идалыкшылан кӱртньӧ корно веткым ыштен пытараш обязательствым налыныт. Нуно шке обязательствыштым шукташ виян кучедалыт. Веткым ыштымаште 4 бригада чодра пашаште труд производительностьым 150 процентлан нӧлталыныт.

Йошкар-Олинский районысо финансовый актив 7 ноябрьлан госдоход дене кварталаный планым 45 процентлан, налог дене — 50 процентлан, обязательный страхований дене—85 процентлан да добровольный страхований дене—90 процентлан темаш шке ӱмбакыже обязательствым нальн.

В. Плотников.

ПАШАШТЕ КУГУ НӦЛТАЛТМАШ

Звенигово. Нурда-Мучашский сельсоветысе колхоз-шамыч Октябрь пайремын XXIII идалыкшым ял озанлык пашам успешно завершитлыме да государство ончылно чыла обязательствым темыме дене вашлияш тыршат.

10 октябрь марте кылмаш куралмаш планым сельсовет мучко 86 процентлан темыме. 11 октябрьлан чыла колхоз-шамыч пареҥгым луктын пытарен. Тачысе кечылан сельсоветысе чыла колхоз-шамычат икияшым шийын пытарен, кокияшым шияш тӱҥалыныт.

И. Казаков.

Марийский республикысе чыла комсомольский организаций-шамыч дек, комсомолец ден комсомолка-шамыч дек

ОБРАЩЕНИЙ

(Юринский район Маркожтрестысе комсомолец-шамыч да несоюзный молодежын общий погынымаштышт приниматлыме)

Комсомолец да комсомолка йолташ-шамыч!

Марийский республикысе комсомольский организаций ВКП(б) XVIII съездын исторический решений-шамыч дене да Сталин йолташын указанийже-шамыч дене, ВЛКСМ ЦК VIII да вӧрасе IX, X да XI пленумжо-шамычын решенийышт дене вооружатлалтын, государственный ден озанлык деятельностьышто участвоватлымаште шуко пашам ыштен.

Маркожтрест пеленсе комсомольский организаций шке радамыштыже 50 комсомолецым иметла. Тушечын 28 ен стахановец да 12 ен ударник улыт. Нормым темыдыме ик комсомолецат уке. А комсомолец-шамыч: И. Зотин, М. Зотин. Н. Казаков, М. Березина, В. Овсянникова, А. Ладина, Е. Бурлеева да молат нормым 150—250 процент марте темен толыт. Ятыр комсомолец-шамыч: Чернова, Воржбит да молат агитаторлан ыштат, пашазе-шамыч коклаште общественно-политический пашам кумдан шарымаште активно участвоватлат. Березина, Дементьев, Ширяева да молат партий историйым систематически тунемыт.

Мемнан родинын шемерже-шамыч 7 ноябрьыште Октябрьский революцийын XXIII идалыкшым пайремлаш тӱҥалыт. Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийыш ушнен, родина-авалан подаркым пуаш шке ӱмбакына тыгай обязательствым налына:

Комсомольский организацийын инициативыж дене Маркожтрестын октябрь тылзысе производственный планжым 105 процентлан темаш, труд производительностьым 6 процентлан нӧлталаш, сай качестван продукцийым лукташ. Ме тиде обязательствым честь дене шукташ уло вийым мобилизоватлена.

Несоюзный молодежь коклаште производственный планым темыдыме иктат ынже лий манын, ме нуным стахановский школа сеть гоч туныктен луктына; стахановец-шамычын паша методыштым производственный совещаний да пырдыж газета гоч передаватлена.

Октябрь ден ноябрьыште чыла молодежь коклаште технический неграмотностьым пытараш задачым шындена. Кажне самырык пашазе производственный машиным сай да отлично овладеватлыже—тиде задачым шукташ чыла стахановец-шамычым мобилизоватлена.

Кажне комсомолец ик военный специальностьым шинчыже—тиде задачым шукташлан молодежь коклаште военный пашам овладеватлыме команда-шамычым организоватлена.

Ме, Маркожтрестысе комсомолец да самырык пашазе-шамыч, Великий Октябрьский революцийын XXIII идалыкше вашеш социалистический соревнованийыш ушнен, родина-авалан у подаркым пуашлан пашам стахановски ышташ, сай качестван продукцийым ыштен лукташ, трудовой дисциплиным эреак пеҥгыдемдаш, трудовой дисциплиным нарушатлыше-шамыч ваштареш решительно кучедалаш, военный пашам сайын тунемаш, идейно-политический уровеньым эше утларак нӧлталаш шекнан республикысе чыла комсомольский организаций-шамыч дек, комсомолец ден комсомолка-шамыч дек обращатлена.

Виян лийже советский молодежын эн лишыл да йӧратыме другшо Иосиф Виссарионович **СТАЛИН** *йолташ!*

Комсомольский погынымашын поручениемже почеш подписатленыт: ФУФЫГИНА, КОРНИЛОВ, БОЛЬШОВА БЕРЕЗИНА, ЧИРКОВА, молат—чылаже 25 подпись.

60

Аландский остров-шамычым демилитаризироватлыме да вооружатлаш огыл нерген СССР ден Финляндия коклаште Соглашенийым подписатлымашлан

11 октябрьыште Москваште Аландский остров-шамыч нерген СССР ден Финляндия коклаште Соглашенийым подписатлыме.

Советский могырым—Соглашенийым Иностранный Паша Калык Комиссар В. М. Молотов йолташ да финляндский могырым Финляндийын Москвасе Посланникше г. Ю. К. Паасикиви подписатленыт.

Соглашенийын текстше ӱлан овчыкталтеш.

Аландский остров-шамыч нерген СССР ден Финляндийын соглашенийышт

Ик могырым, СССР Правительство да, вес могырым, Финляндский Республикын Правительствыже, Балтийский теҥызыште шке безопасностьыштын да мирын основыжым пеҥгыдемдаш желаний дене воодушевлятлалтын, шке коклаштышт тыгай Соглашенийым заключитлаш кӱлешлан признатленыт да тидлан шке уполномоченныйыштлан назначитленыт:

Советский Социалистический Республика - шамыч Союзын Правительствыже: Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель да Иностранный Паша Калык Комиссар Вячеслав Михайлович Молотовым;

Финляндский Республикын Правительствыже Финляндийын Москвасе Чрезвычайный Посланникше да Полномочный Министрже Юхо Кусти Паасикивим;

нине уполномоченный-шамыч, кӱлеш форма да тичмаш порядок дене составитлымылан признатлыме шке полномочийыштым пред'явитлымек, тидын нерген келшеныт:

1 СТАТЬЯ.

Финляндия Аландский остров-шамычым демилитаризироватлаш, нуным пеҥгыдемдаш огыл да нуным моло государство-шамычын вооруженный вийыштлан пуаш огыл манын обязатлалтеш.

Тиде тудымат ончыкта: нимогай военный але морской учреждениймым але операционный базым, военный авиацийын нимогай учреждениймым але операционный базыжым, военный цель дене кучылтмо лийын кертшаш нимогай моло устройствым Аландский остров-шамыч зонышто Финляндия, тугак моло государство-шамыч коден але ыштен огыт керт, а островлаште артиллерий установкылан ыштыме улшо фундамент - шамыч кӱнчен пытаралтшаш улыт.

2 СТАТЬЯ.

„Аландский остров-шамыч зона" манме названийыш тиде Соглашенийыште вӱд пространствыште улшо, тыгай линий-шамыч дене ограничиватлалтше чыла остров, островок, шхер да скала-шамыч пурат:

а) северыште северный широтан 60 градусат 41 минут параллельже дене,

б) востокышто тыгай географический пункт-шамычым последовательно ушен шогышо виякш линий-шамыч дене:

	сев. шир.	Гринвич деч вост. долг.
1)	60° 41',0 да	21° 00',0
2)	„ „ 60° 35',9 да	„ „ „ „ 21° 06',9
3)	„ „ 60° 33',3 да	„ „ „ „ 21° 08',6
4)	„ „ 60° 15',8 да	„ „ „ „ 21° 15',5
5)	„ „ 60° 11',4 да	„ „ „ „ 21° 00',4
6)	„ „ 60° 09',4 да	„ „ „ „ 21° 01',2
7)	„ „ 60° 05',5 да	„ „ „ „ 21° 04',3
8)	„ „ 60° 01',1 да	„ „ „ „ 21° 11',3
9)	„ „ 59° 59',0 да	„ „ „ „ 21° 08',3
10)	„ „ 59° 53',0 да	„ „ „ „ 21° 20',0
11)	„ „ 59° 48',5 да	„ „ „ „ 21° 20',0
12)	„ „ 59° 27',0 да	„ „ „ „ 20° 46',3

в) югышто северный широтан 59 градусат 27 минут параллель дене,

г) западыште тыгай географический пункт-шамычым последовательно ушен шогышо виякш линий-шамыч дене:

	сев. шир.	Гринвич деч вост. долг.
13)	59° 27',0 да	20° 09',7
14)	„ „ 59° 47',8 да	„ „ „ „ 19° 40',0
15)	„ „ 60° 11',8 да	„ „ „ „ 19° 05',5
16) Меркет скала покшел	60° 18',0 да	19° 08',5
17)	„ „ 60° 41',0 да	„ „ „ „ 19° 14',4

Аландский остров-шамычын территориальный вӱдышт вӱд йымалне эреак улдымо, кӱшан разгранитлыме остров, островок да скала-шамыч деч вӱд пучымо жапыште кум морской миль тораште шарлен шогымылан шотлалтыт.

3 СТАТЬЯ.

Советский Союзлан Аландский островлаште шкенжын Консульствыжым кучаш права пуалтеш. Консульствын компетенцийышкыже, обычный консульский функций-шамыч деч посна, Аландский остров-шамычым демилитаризироватлыме да вооружатлаш огыл нерген тиде Соглашенийын 1-ше статьяже почеш обязательство-шамычым илышыш пуртымашым проверятлымаш пура.

Тугай случайлаште, кунам СССР-ын консульский представительже Аландский остров-шамычым демилитаризироватлыме да пеҥгыдемдаш огыл нерген тиде Соглашенийыште улшо пунчал-шамычлан тудын шонымашыштыже вашталтареш шогышо обстоятельство-шамычым установитла гын, тудо пырля расследованийым ыштыме нерген Аландский Лен ландсгевдинг управлений гоч финляндский власть-шамычлан заявленийым ышташ правам иметла.

Тиде расследованийым СССР-ын консульский представительже ден Финляндия правительствын Уполномоченныйже пеш срочно эртарат.

Пырля расследоватлымашын результатше-шамыч ныл экземпляр дене, русский ден финский йылме дене составлятлыме протоколеш фиксироватлалтыт да кӱлеш мерым ыштымашлан кок Договариватлалтше Сторона-шамычын правительствыштлан увертаралтыт.

4 СТАТЬЯ.

Тиде Соглашений тудым подписатлымеке вийыш пура да тидын деч вара ратификацийлан подлежатла.

Ратификационный грамота-шамычым вашталтымаш Хельсинки олаште 10 кече срокышто эртаралтеш.

Кок оригиналеш, кажныжым русский да финский йылме дене Москва олаш 1940 ий 11 октябрьыште составитлыме.

В. Молотов. **Ю. К. Паасикиви.**

УКАЗЫМ САЛАМЛАТ

Отлично тунемаш наказым пуат

СССР Верховный Совет Президиумын 2 октябрьыште лукмо Указшым Ново-Тор'яльский районысо колхозлаште да предприятийлаште кумдан обсуждатлат. Молодожь тиде Указым шокшын саламла.

Райисполком пеленсе комиссийыш Юркин йолташ тыгай йодмашым возен:

— Мый ремесленный да железнодорожный училищылашке тунемаш налме нерген Указым уло кумылем дене саламлем. Мыйым ФЗО школыш тунемаш колташ йодам. VII классым тунем пытаренам, комсомолец улам.

Тыгак „У илыш" колхоз гыч А. Назаров железнодорожный училищыш тунемаш каяш йодмашым возен.

Микоян лӱмеш колхозын 8 октябрьыште лийше погынымашыже 14—15 ияш самырык колхозник-шамыч: Романов, Прозоров, Глушков железнодорожный училищыш тунемаш каяш шонымышт нерген ойлышт. Погынымаш нунын йодмыштым шукташ — нуным тунемаш колташ решитлыш.

„Марий ял" колхозын членже-шамычын (Кукмаринский сельсовет) погынымаш тиде Указым шокшын саламлыш. Мемнан промышленностьнам ончыкыжо эше утларак нӧлтымаште пеш кугу значенийан улмыжым палемдыш. Самырык колхозник - шамычым училищылашке тунемаш колташ да нунылан отлично тунемын, кӱкшӧ квалификациян пашазе лияшышт колхозник - шамыч наказым пуышт.

Самырык колхозник да предприятийласе самырык пашазе-шамыч деч кажне кечын райисполком пеленсе комиссийыш 10 дене йодмаш пура. 12 октябрь марте гына Ново-Тор'яльский райисполком пеленсе комиссийыш 82 йодмаш пурен.

М. Соколов.

Совнаркомын пунчалжым кажне студентын сознанийышкыже шукташ

14 октябрьыште Марпединститут пеленсе комсомольский организацийын погынымашыже эртыш. Тиде погынымаште ВЛКСМ Обком секретарь Лещенко йолташ ВЛКСМ Х городской ден XVI областной конференций-шамычын итогышт нерген докладым ыштыш.

Докладым колыштмеке, пренийыште 14 еҥ выступатлыш. Нуно шке выступленийыштышт первичный комсомольский организацийын отчетно-сайлымаш погынымаш деч вара ыштыме пашаште улшо ситыдымаш-шамыч нерген чот критиковатлыт.

Институтышто политико-воспитательный пашам начар шындыме. Вузлаште тунеммылан тӱлымашым установитлыме да стипендийым назначитлыме порядкым вашталтыме нерген СССР Совнаркомын 2 октябрьыште лукмо пунчалжым студент - шамыч коклаште начар умылтарымылан кӧра шуко студент-шамыч институт гыч лектын каеныт, ятыр комсомолец-шамыч общественный паша деч отказатленыт. Комсомолка Сушенцова, стипендийым огыт пу манын, хоровой кружокын занятийышкыже кошташ отказатлен. Тыгак агитационный паша деч комсомолка Мальцева ден студент Печенкин отказатленыт. Участкылаште агитационно-массовый паша ок ышталт. Агитатор-шамыч З. Сучкова, А. Долганов шке участкышкышт ик ганат миен огытыл, агитационный пашам эртарышаш верыштымат огыт пале.

Йошкар-Оласе 8-ше номеран школышко 12 пионервожатыйым ойырымо. Нунын кокла гыч вожатый Андреева ден Чужанинова велэ отрядлашке регулярно коштыт. А Костромина шке отрядышкыже ты марте эше ик ганат миен огыл. Вожатый-шамыч отрядной советым ик отрядыштат угыч сайлен огытыл.

Студент-шамыч коклаште дисциплина лушкыдо. Комсомолец - шамыч Бахтин (3-шо курс, физмат факультет), Перминов, комсорг С. Четкарев (3-шо курс, исторический факультет), ВКП(б) кандидат А. Зверев (исторический факультет, 3-шо курс) кажне кечын йӱыт, общежитийыште хулиганитлат.

Тунеммашын качествыжым нӧлталмаш верч кучедалмашке студент-шамыч кӱлеш семын пижын огытыл. Марксизмын-ленинизмын основыжо дене эртыше семинар студент-шамычын теоретически начар куштымашыштым тӱжвак луктын. Литературный факультетын 4-ше ден 3-шо курсысо студент-шамыч семинарлан ямдылалтын огытыл. 4-ше курс гыч Семенов, Конинина, 3-шо курс гыч Пектерек, Соловьев, Соколова семинарыште пеш начар выступатленыт. А студентка Инягина, Ведерникова выступатлашат лӱдыныт.

Соцсоревнованийым формально велэ организоватлыме. Научно-исследовательский кружок-шамыч пашам огыт ыште.

Чыла нине ситыдымаш-шамычым комсомольский организаций (секретарь Жилин йолташ) пален гынат, нимогай мерымат ыштен огыл. Тиде шотышто парторганизаций могырымат кӱлеш полыш ситышын лийын огыл.

Комсомольский организацийын задачыже—нине ситыдымаш-шамычым кӱчык жапыште тӧрлаашлан пӱтынь студенческий массым мобилизоватлаш, дисциплиным нарушатлыше - шамыч ваштареш решительно кучедалаш. СССР Совнаркомын 2 октябрьыште лукмо пунчалжым кажне студентын сознанийышкыже шукташ кӱлеш.

Ф. Ефремов.

Пашам моштен организоватлен

„Первый ударник" колхозышто комсомолец Е. К. Орлов йолташ (Йошкар-Олинский район) 1935 ий гыч 1937 ий марте чтецлан ыштен. Тидын дене пырля шкенжын политический шинчымашыжым нöлтен толын. Садлан 1937 ийыште Орлов йолташым чтец гыч агитаторлан выдвигатлыме. Тудо тиде почетный пашашке уло кумылжым пыштен, пашам честно ыштен толеш. Орлов йолташын участкыштыже 22 колхозник уло. Нунын коклаште умылтарымаш пашам план почеш да ямдылалтын эртара. Пасу паша годым каныме жапыште газета гыч тӱрлö материалым лудын умылтарен, бюллетеньым лукмашым организоватлен.

Тудо шкенжын агитационный пашаштыже партий ден правительствын решенийыштым илышыш тӱрыс пуртен толмашке да Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлыше ончыл колхоз-шамычын паша опытыштым передаватлымашке кугу вниманийым ойырен.

Орлов йолташ агитационный пашам сайын ыштен толмыж дене Ошургинский агитколлективысе моло агитатор-шамыч деч ойыртемалтеш. Но Орлов йолташын паша опытшым вес агитатор - шамычлан передаватлаш тыршен огытыл.

Ончыкыжым ВЛКСМ Йошкар - Олинский райкомлан тыгай примерым пӱтынь комсомольский массышке шарыман.

М. Толстухин.

АНТИРЕЛИГИОЗНЫЙ ВОСПИТАНИЙЫМ ВИЯҤДАШ

Антирелигиозный воспитаний коммунистический воспитанийын ик тӱҥ ужашыже улеш.

Тиде кугу да ответственный задачым тӱрыс шуктымаште Медведевский средний школын (Йошкар-Олинский район) учительский коллективше да комсомольский организаций пашам начарын ыштат.

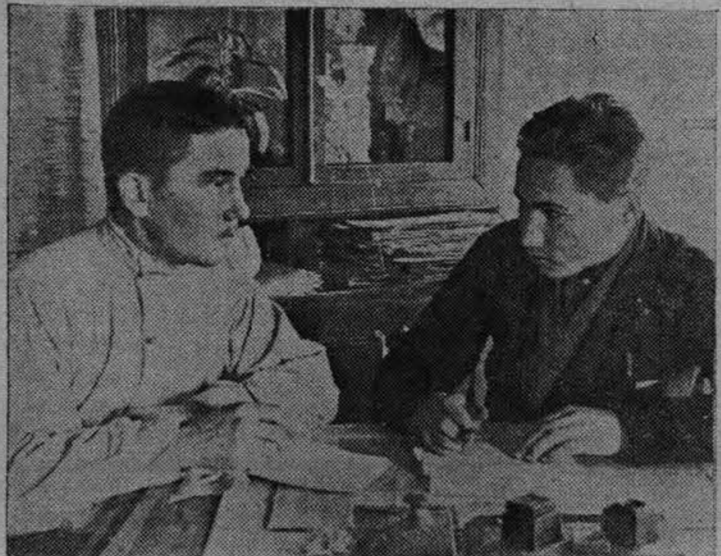
Тиде школышко 480 йоча 20 утла ял гыч коштеш. Южо ялыштыже суеверий деч але чыланак ойырлен огытыл, жапынжапын религиозный пайремым эртарат. Тышке коклан йоча-шамычымат шупшыт.

Завуч М. Прыгунов йолташын инициативыж дене тений антирелигиозный тема дене ученик-шамычлан школышто улыжат ик беседым веле эртарыме.

Тунемше-шамычлан СВБ кружокымат организоватлыме огыл. Школа директор Н. Садов йолташ классыште религий ваштареш кучедалмаш пашам кумдан шарымашым учитель - шамыч деч ок требоватле. Тидым тышеч палаш лиеш: классный руководитель М. Иванова йолташын 7 „А" класслан составитлыме воспитательный паша планыштыже антирелигиозный воспитаний нерген ик вопросымат ончыктен огыл.

Ончыкыжым молодежлан суеверийын, религиозный предрассудкын кӱлдымашыжым, осаллыкшым эреак умылтарен шогаш антирелигиозный пропагандым виянгдаш лӱмын кружок-шамычым организоватлыман. Тушто лекцийым, беседым чӱчкыдын эртарыман.

В. Мамаев.

Ошургинский сельсоветысе (Йошкар-Олинский район) комсомолец-агитатор Е. К. Орлов йолташ агитколлективын руководительже А. С. Зайцев йолташлан шке пашаже нерген кутыра. Снимкыште (шола гыч пурлашке): Е. К. Орлов ден А. С. Зайцев йолташ-шамыч. Фото М. Чуршуковын.

Читатель-шамыч шукемыт

Моркинский район Шор-Уньжинский сельсовет пеленсе лудмо пöрт шке пашажым икмыняр саемден. Лудмо пöрт вуйлатыше В. Андреев йолташ лудшо-шамычлан у интересный литература-шамычым шукемден. Кызыт лудмо пöртыштö 443 тӱрлö книга уло. Лудмо пöртыштö журнал, газета-шамыч ситышын улыт.

Андреев йолташ читатель-шамыч деват пашам моштен организоватлен. Нуным дене беседым эртара. Садланак вет читатель-шамыч шукем толыт. Таче кечылан эреак лудын шогышо 95 читатель шотлалтеш.

Лудмо пöрт пелен тылзеш кок номер пырдыж газета лектеш. Пырдыж газета интересно, художественно оформитлен луктыт.

Колхозысо пырдыж газета редактор - шамычланат Андреев йолташ практически полша. **А Ефимов.**

Самырык натуралист-шамычын кружок

Сотнурский средний школышто (тиде районак) самырык натуралист - шамычын кружокым организоватлыме. Тиде кружокыш 35 тунемше возалтын.

Учитель В. Соколов йолташын вуйлатымыже дене самырык натуралист-шамыч телым школа йырысе садым аралаш, шушаш ийыште овощым эр шындашлан парник-шамычым ямдылаш, ял озанлык посна культуржым тунемаш тӱҥалыт.

И. Иванов.

Марксистско-ленинский теорий дене овладеватлышаш верч

„ВКП(б) историй краткий курс" — марксистско-ленинский теорий дене овладеватлашлан программа. Тудо куштылго йылме дене возымо.

ВКП(б) историй краткий курс" лекме деч ончыч мый партийын историйжым кружокышто тунемынам, но шинчымашыжым кугун налын кертын омыл: южо годым занятийыше регулярно коштын кертын омыл, лийшаш занятийжат чӱчкыдын кӱрлын, адакшым ямдылалтде миймe дене шукыж годым умылде кодылтын.

„ВКП(б) историй краткий курс" лекмек, эн ончычак мый тудым тӱҥалтыш страница гыч тӱҥалын пытартыш страницаш шумеш лудын лектым, а вараже кажне главам самостоятельно тунемаш тӱҥалым.

Самостоятельно тунеммашым мый тыге организоватленам: кажне арняште кум кечыште кок час жапым ойырем. Эн ончычак кажне главам раздел шот дене лудын лектам, эн тӱҥ верлажым тетрадеш палемден кодем. Тиддеч посна дополнительный литературым лудам, вара иктышлен шке мутем дене кӱчыкын конспектироватлем.

Газет ден журнал-шамыч гычат эре дополнительный материалым лудын шогем. Тыгай дополнительный материал-шамыч мыланем утларакшым IV главам тунеммем годым пеш кугун полшеныт.

Чӱчкыдынак Марксын, Энгельсын, Ленинын, Сталинын посна трудыштым лудам. Ленинын „Развитие капитализма в России" книгажым лудмекем, мыйын политический кругозорем утларак кугеме: народник-шамычын теоретический ошибкыштым пален нальым, адак царский Российын молан капиталистический развитийын корныж дене каймыжымат раш умылышым.

Кызыт „ВКП(б) историй краткий курсым" умбакыже первоисточник дене тунемам.

ВКП(б) историйым шинчымаш практический пашаште пеш кугун полшен шога. Туге гыват, мемнан Ново - Торъяльский комсомольский организацийыште але ятыр комсомолец-шамыч ВКП(б) историйым систематически огыт тунем. Нуно „служебный да общественный паша шуко улмо дене огына ярсе" манын оправдатлалташ тöчат.

ВЛКСМ устав кажне комсомолец деч марксистско-ленинский теорий дене овладеватлымашым требоватла. Кажне комсомолец ВКП(б) историйым тунемын, шкенжын политический шинчымашыжым нöлташ тыршыман.

В. Косоротов.

Тихонова Александра

Тихонова Александра Андреевна але самырык ӱдыр. Тудо „Вторая пятилетка" колхозын членже. Александра изинекак пашам йöратен, тунемаш тыршен, дисциплинированный лийын кушкын.

1936 ийыште Тихонова йолташ Мари-Турекский РКШ-ын животноводческий отделенийжым тунем пытарыш да „Вторая пятилетка" колхозышто, СТФ вуйлатышылан ышташ тӱҥале. Пашам моштен организоватлымыжлан кöра, СТФ колхозлан кугу доходым пуыш. Тудым пашам сай ыштымыжлан, фермысе пашам моштен организоватлымыжлан колхоз правлений кок гана премироватлыш.

1939 ий 24 декабрьыште „Вторая пятилетка" колхозын членже-шамыч примерный стахановка, активный комсомолка Тихонова йолташым шемер депутат-шамычын Мари-Китнинский сельский исполкомыш депутатлан сайлышт. Тыштат тудо шкенжын сай паша качествыжым ончыктыш.

Тений телым ВЛКСМ Мари - Турекский райком Тихонова йолташым Мари-Китнинский сельсовет пеленсе лудмо пöрт вуйлатышылан колтыш.

Тиде лудмо пöрт ты марте калык коклаште агитационно-массовый пашам пеш начар ыштен. Лудмо пöрт вуйлатыше-шамычат чӱчкыдын вашталтыныт. Иктат ответственный лийын огыл, садланак лудмо пöртысö биллиард ден балалайкым пудыртыл пытареныт, шуко книга-шамычым йомдареныт.

Тихонова йолташ лудмо пöрт вуйлатышылан шогалмекшак пашам йöршын весемдыш.

Сельсовет кöргысö чыла молодежым мобилизоватлен, лудмо пöрт кöргым тӱрлö лозунг, портрет, пеледыш-шамыч дене сöрастарен шындыш; шуко газета, журнал-шамычым выписатлыш. Художественный литература 400 экземпляр уло. Шахмат, шашка, домино да тулеч моло тӱрлö модыш-шамычат кызыт ситышын улыт.

Кас еда жапым культурно да веселан эртарашлан лудмо пöртышкö колхозный молодежь, илалшырак колхозник-шамыч шуко погынат. Александра вунылан газетым, журналым йӱкын лудеш, вувын йодышыштлан вашмутым пуа.

Лудмо пöрт пелен тылзылан ик гана пырдыж газета лектеш. Кызыт тыште хоровой кружокым организоватлыме. Кружокым Тихонова йолташ шке вуйлата. Тыгай хоровой кружок-шамычым „Красин", „Вторая пятилетка" колхозлаштат организоватлыш. Нине кружок-шамыч шке пашаштым первый кече гычак сайын ышташ тӱҥальыч. Садланак июньышто эртыше районный колхозный олимпиадыште „Красин" колхоз пеленсе хоровой кружок шке сай выступленийже дене кокымшо верым нале. Оргкомиссий тиде кружокым 100 тенге окса дене премироватлыш.

Тихонова йолташ сельсовет кöргыштö агитационно-массовый пашамат кӱлеш семын шындыш. Тиде пашашке сельсовет кöргысö чыла комсомолец-шамычым да несоюзный молодежым шупшмо. Агитационно-массовый пашаште активно участвоватлыше молодежь кокла гыч ятыржым комсомол радамыш пуртымо.

Агитационно - массовый паша утларакшым шурно погымо жапыште сай эртаралте. Кажне кечын пасушко лектын, бригадылаште, звенолаште газетым йӱкын лудмашым эртарыме. Пырдыж газетым регулярно луктын шогымо. Тиде пашаште Тихонова Александра эн активнын полшыш.

Пашам сай ыштымыжлан Марийский АССР Наркомпрос августышто Тихонова Александрам Москвашке, Всесоюзный ял озанлык выставкыш колтыш.

Москва гыч толмекыже, Тихонова йолташ пашашке эше чотырак пиже. Выставкыште участвоватлыше ончыл колхоз - шамычын сай паша опытышт нерген колхозник-шамычлан кас еда умылтара.

Тихонова йолташым ленинско-сталинский комсомол воспитатлен. Комсомол лӱмым тудо кеч могай пашаштат честно вуймала.

А. Сергеев.

61

Китайыште военный действий-шамыч

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КИТАЙЫШТЕ

Цзянси провинцийын северыштыже китайский войска-шамыч Янцзы энгерыште важный стратегический пунктым — Матаным налмек, олан окрестностьлажым японец-шамыч деч эрыктат да ола йырысе кӱкшака верлам налын шогат. Тиде жапыштак Янцзы энгер дене кӱшкыла важный пунктыш—Пынцзэш наступлений ыштaлтеш. Ола деч юго-западыштыла ятыр пунктым уже налме.

13 октябрьыште Юкоуш (Наньчанын восточный окраиныжe) китаец-шамыч виян атакым ыштеныт.

Аньхуэй провинцийын южный ужашыштыже японец-шамычын наступленийышт успехым иметлен огыл. Тышке кок кече годым лийше бой деч вара вк японский полкым йӧршеш пытарыме.

Китайский газета-шамычын увертарымышт почеш пале: Аньхуэй ден Чжэцзян провинцийлаште 300 тӱжем утла енган китайский войска-шамыч контрвступлений тӱҥалыныт. Тайху ерын западный серыштыже да Аньхуэй ден Чжецзян провинций-шамычын границыштышт мучко пеш тале бой-шамыч лийын шогат.

Чжецзян провинцийыште операцийын центржылан ожнысо семынак Линьань ола лийын шога. 9 октябрьыште японский войскашамыч авиацийын полшымыжо деве олам налыныт ыле, туге гынат, 10 октябрьыште китаец-шамыч тудым уэш сенген налыныт.

* * *

Северный ден Южный Китайыште кугу операций лийын огыл.

* * *

Сентрал ньюс агентство тыге увертара: 10 октябрьыште Японийыш 270 сусыргышо солдатым да Наньнин секторышто колышо 2900 солдатын ломыжыштым колтымо.

10 октябрь. (ТАСС).

Англо-Итальянский война

Рим, 15 октябрь. (ТАСС). Итальянский армийын верховный командованийже увертара: мемнан авиаций противникын тидын деч ончыч лийше кредалмаште атаковатлыме корабльжешамычым уэш бомбардироватлен. Противникын судныжо-шамыч чот локтылалтыныт, но мыняр локтылалтмым але точно пален налме огыл.

Северный Африкыште итальянский авиаций противникын Эд-Дабасе, Фукасе, Маатенысе, Багушысо аэродромлашкыже бомбашамычым кудалтен.

Английский самолет-шамыч Бенгазым адак бомбардироватленыт, тыште икмыняр пӧрт локтылалтын.

Восточный Африкыште мемнан самолет-шамыч противникын Монтрежанысе, Отрулысо, да Кувр деч югыштыла улшо оборонительный сооружений жешамычым бомбардироватленыт.

У ФЕРМЫМ ОРГАНИЗОВАТЛАТ

Колхозлаште общественный животноводствым разviватлымашке посна колхоз-шамыч кугу вниманийым ойырат.

„Йошкар кече" колхоз (Ново-Тор'яльский район) да Ленин лӱмеш колхоз сӧсна фермым, „У илыш" колхоз шорык фермым организоватленыт. Сельсовет мучко вольыклан пукшаш 161 тонн силосым да 40 тонн веточный кормым ямдылыме. **Ермаков.**

* * *

Ронга „Вторая пятилетка" колхозын (Руя-Солинский сельсовет) ты марте ушкал ден шорык фермыже гына ыле. Кызыт тиде колхозышто птицеводческий фермым организоватлыме. **Н. Баранов.**

* * *

Шукерте огыл „1 март" колхозын (Ронгинский район) погынымаште свиноводческий, птицеводческий да овцеводческий товарный ферма-шамычым организоватлаш пунчалым луктыныт.

Кызыт ферма-шамычым укомплектоватлаш тӱҥалме. СТФ-лан 5 вуй сӧснам налме. **Н. Иванов.**

* * *

Звенигово. Нурда-Мучашский сельсоветысе Буденный лӱмеш колхозышто 3 животноводческий да 1 чыве ферма уло. Кызыт 4 енган бригада шорык вӱтам ышта. **И. Казаков.**

* * *

Сернур. „Йошкар Шернур" колхозышто чыве фермым организоватлыме. Фермысе 60 чывылан шокшо вӱтам ыштыме. Тельлан кормым ситышын ямдылыме. **А. Прокофьев.**

Йоча технический станций пеленсе (Йошкар-Ола) радиолюбительский кружокын старший группыжо паша жапыште. Сникыште: радиолабораторийын вуйлатышыже Н. В. Лебедев йолташ радиолюбитель-шамыч дене беседым эртара.

Фото М. Чуршуковын.

ФИЗКУЛЬТУРА ДЕН СПОРТ

Теле физкультурный сезонлан ямдылалтмаш

ГТО у комплексым илышыш пуртымаш мемнан спортивный организаций-шамыч да учебный заведений-шамыч ончылан физический культура пашашке кумда массым шупшмаште, ГТО значоклан нормым сдатлымаште пеш кугу задачым шынден. Тиде задачым умлен налмек, мемнан добровольный спортивный „Учитель" общество кугу пашам ыштен. „Учитель" общество 1 октябрьлан ГТО значкист-шамыч ямдылыме планым 174 процентлан темен.

Теле спортивный сезон вашке тӱҥалеш. Мемнан спортивный общество-шамыч ончылно эше у задачашамыч шогат: теле спортивный сезоным эше сайрак эртараш да лыжный ден конькобежный спортыш кумда массым шупшаш.

Кызыт мемнан „Учитель" общество теле спортивный сезонлан виян ямдылалтеш. „Учитель" обществын Марпединститутысо да Козмодемьянскысе коллективште теле сезонлан лыжный ден конькобежный секцийым организоватленыт. Физкультурник-шамыч теле сезонлан спортивный инвентарым ямдылат.

15 октябрь гыч Йошкар-Оласе лыжный секцийын занятийже тӱҥалын. Ончыкыжо секцийын занятийже кажне кавыме кечын эртаралтеш.

Марийский АССР-ысе „Учитель" спортивный обществын лыжникше-шамыч тенийсе теле спортивный сезонышто кокымшо ганалан „Учитель" ДСО-н Всесоюзный соревнованийыште участвоватлаш тӱҥалыт. Ме тений тиде соревнованийыште ДСО „Учитель" Центральный Советын призшым шкенан кидна гыч она мучыштаре. Тений ме шкенан вийнам. мошташмашнам да чулымлыкнам лыжный ден конькобежный спортышто ончыктен кертына.

В. Хмельхов,

Республиканский „Учитель" ДСО председательын заместительже.

ФЕЛЬЕТОН

МОСКВИНЫН „ХАРАКТЕРЖЕ"

Оршанка районым мый йӧратем. Садланак тушко чӱчкыдынак коштам. Палымемат ятыр уло. Кувам миет гын, моло районысо семын, пачерлан куш пураш, манын ӧрын от шого. Палыме-шамыч шке ӱжын пуртат. Пукшен, йӱктен, тӧшакеш малтен колтат. Туге гынат, Оршанка селаште эн чотшо райвоенкоматыште делопроизводительлан ыштыше Москвин Прокопым утларак палем. Да тудым палыдежат ок лий. Ынет пале гынат, тудо шке палдара.

Ӱмаште, февральыште Оршанкыш миенам. Паша дене. Урем дене ошкылам, Москвин ваштарешем толеш.

—Кузе илет, манеш, Костя?

— Йӧра, манам, илем. Теве командировкыш толынам. А тый кузе?

— Мый, манеш, сай. Ӱдырым налынам.

— Ну? Кушто? Кӧм?

— Тышеч, манеш, мундӱр. Йошкар-Ола район, Кабак-сола ял гыч С... Майрам.

— Йӧра, манам, уда паша огыл. Эре каче лийын кошташ ок лий. Кузе, вара, иледаже?

— Сай, манеш. Характерна келшен толын. Ик ой дене илена.

Тыге кутырымына деч вара шуко жап ыш эрте, июль тылзыште адак Оршанкыш каяш вереште. Мийышым, Оршанка лӱшка велэ. Мотор кенгеж. Йырымйыр ужар пушенге, саска, пеледыш. Ӧрат велэ. Адак пазар кече, калык шолеш велэ.

Тыге пазар коклаш ончен ошкылам ыле, Москвин кая.

— Куш тыге вашкет, манам.

— Пазарыш, манеш, продуктым налаш.

— Кӱлеш, манам. Кузе вара илетше? Майрат кушто?

— Майра деве шот ыш лий, манеш. Характер дене келшен огынал. Ойырлышна, кызыт весым налынам, Аннам. Палет чай?

— Палем, манам. Сай ӱдрамаш.

— Чынак сай, манеш, характерже чылт мыйын гай. Кызыт ӱяк-мӱяк илена.

— Йӧра, манам, илаш кӱлеш. Ойырлен кошташ сай огыл. Комсомолец улат Примерный лийман.

— Уке, манеш, мый первойсемла ыштылаш ом тӱҥал. Мыйын характеремжак тугай огыл.

Шукерте огыл адак Оршанкыш мияш логале. (Мый чӱчкыдын командировкыш коштам). Райисполком ончылно Москвиным ужым.

— Салам, манам, Йошкар-Ола гыч. Анналанат салам!

Э-э! Тый илыш деч вараш кодынат.

— Кузе, туге, манам, илыш деч вараш кодынам?

— Мый, манеш, Анна дене ынде арня лиеш ом иле. Ойырлен улына.

— Молан?

— Характер дене келшен огынал,—манеш. Шкеже вачыжым куптыртен шынден.

— Тыгеже, манам паша сай огыл.

— Э-э, манеш, можо сай огыл? Мый весымат налынам.

— Кӧм?

— Д... Фекламо.

— Вара кузе тидын дене иледа?

— Ничего, манеш, кызытеш илена.

— А умбакыже кузе?

— А умбакыже, манеш ужына.

* * *

Теве, лудшо йолташ-шамыч, быт шотышто разложитлалтше, комсомолын почетный лӱмжым позоритлыше „характеран" Москвинын тӱсыжӧ. Тудо 18 тылзе жапыште кум ӱдырым налын, ойырен.

Неужели Оршанский райкомол Москвинын „характержым" тӧрлаташлан вимогай мерым приниматлаш ок шоно?

Шырчык Кости.

Кӱчыкын

Ново-Тор'яльский район „У вий" колхоз пелене комсомольский организацийыште посна комсомолка-шамыч А. Нагорина, А. Ермакова да Ф. Глушкова да молат паренге лукмаште паша нормым 125—175 процент марте теменыт. **А. Ермаков.**

* * *

Куженер. „Соловей" колхозын членже (Салтакяльский сельсовет) З. М. Эльетерев Кумышо Пятилетка (икымше ий выпуск) заемын 50 тенгеаш облигаций дене 250 тенгем модын налын. **С. Петров**

Отв. редактор— И. М. САЙТИЕВ.

Э1168. АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Пограничная, дом № 45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата. 4—6